

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 183/07-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. P. Ď., B., t. č. vo výkone trestu, zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. H., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1, základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 5 T 104/04 a Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 3 To 23/07 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. P. Ď. o d m i e t a pre nedostatok svojej právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júla 2007 doručená sťažnosť Ing. P. Ď., B., t. č. vo výkone trestu (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1, základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj

práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 5 T 104/04 a Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 3 To 23/07. Sťažnosť bola príslušníkovi zboru väzenskej a justičnej stráže odovzdaná 17. júla 2007 a toho istého dňa bola odovzdaná aj na poštovú prepravu. Na výzvu ústavného súdu bola doplnená podaním právneho zástupcu sťažovateľa, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 5. októbra 2007.

Z podanej sťažnosti a jej doplnenia vyplýva, že sťažovateľ bol právoplatne uznaný vinným rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5 T 104/04 z 11. apríla 2005 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 23/07 z 15. mája 2007. Podľa názoru sťažovateľa k porušeniu označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru došlo na základe štyroch skutočností. Predovšetkým došlo k právoplatnému odsúdeniu sťažovateľa bez toho, aby nadobudlo právoplatnosť uznesenie vyšetrovateľa z 9. augusta 2004, ktorým bolo voči sťažovateľovi vznesené obvinenie pre trestný čin útoku na verejného činiteľa. Sťažovateľ podal do zápisnice o jeho výsluchu ako obvineného 9. augusta 2004 proti uzneseniu sťažnosť. Hoci ešte neuplynula trojdňová zákonná lehota, vyšetrovateľ spis predložil prokurátorovi na rozhodnutie o sťažnosti, pričom prokurátor rozhodol už 10. augusta 2004 tak, že sťažnosť zamietol. Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 12. augusta 2004. Sťažovateľ 11. augusta 2004 (teda ešte pred uplynutím zákonnej trojdňovej lehoty) podal doplnenie sťažnosti z 9. augusta 2004. S týmto podaním sa však prokurátor nevysporiadal, resp. o ňom nerozhodol. Preto dosiaľ nebolo o sťažnosti z 11. augusta 2004 rozhodnuté. Znamená to, že uznesenie o vznesení obvinenia sa nestalo právoplatným. Ďalej je podľa sťažovateľa podstatné, že uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 909/04 z 12. augusta 2004 bol vzatý do väzby a práva podať sťažnosť sa pri vyhlásení uznesenia nevzdal. Proti uzneseniu podal 6. septembra 2004 sťažnosť spojenú so žiadosťou o navrátenie zmeškanej lehoty. Túto žiadosť odôvodnil tým, že keď 16. augusta 2004 (posledný deň zákonnej lehoty) požiadal referenta ústavu na výkon väzby o zabezpečenie odoslania sťažnosti z dôvodu, že nemal na odoslanie finančné prostriedky, jeho žiadosť bola odmietnutá. Prekážka odpadla 2. septembra 2004, keď sa dozvedel, že na účte už má finančné prostriedky, a preto si môže zakúpiť poštové známky. Sťažovateľ spolu so

sťažnosťou a žiadosťou o odpustenie zmeškania lehoty predložil aj čestné vyhlásenie spoluväzňa potvrdzujúce uvedené skutočnosti. Riaditeľ ústavu na výkon väzby vo svojej odpovedi potvrdil skutočnosť, že sťažovateľ žiadal 16. augusta 2004 o odoslanie sťažnosti a že mu bol v tejto súvislosti vysvetlený postup, podľa ktorého, ak nemá na účte peniaze, musí vypísať žiadanku adresovanú riaditeľovi. Úradná korešpondencia sa potom na základe súhlasu riaditeľa odosiela na trovy ústavu na výkon väzby. Je právom obvineného podať sťažnosť proti rozhodnutiu o väzbe a tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o sťažnosti rozhodnúť. O tejto sťažnosti však rozhodnuté dosiaľ nebolo, a preto sa uznesenie o vzatí do väzby nestalo právoplatným. Napriek tomu však všeobecné sudy rozhodli o vine a treste sťažovateľa. Okrem toho sťažovateľ 11. mája 2005 podal námietku zaujatosti proti sudcovi okresného súdu konajúcemu vo veci samej pod sp. zn. 5 T 104/04, ktorú doplnil 10. augusta 2005. Uznesením zo 6. októbra 2005 bolo rozhodnuté, že sudca nie je vylúčený z prerokovania trestnej veci. Rozhodnutie sa opiera o ustanovenie § 31 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný poriadok“). Správne sa však malo rozhodovať o námietke podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku. Z tohto dôvodu krajský súd uznesenie okresného súdu zrušil. Okresný súd rozhodoval o námietke zaujatosti opäť 6. marca 2006, avšak ani teraz nerozhodol podľa § 30 ods. 1, ale podľa § 31 ods. 2 Trestného poriadku, teda tak, ako keby išlo o námietku zaujatosti zapisovateľa. Na základe sťažnosti podanej sťažovateľom rozhodol krajský súd 12. apríla 2006 tak, že sťažnosť zamietol a v odôvodnení uznesenia uviedol: *„Čo sa týka námietok obžalovaného na nesprávne použitie § 31 ods. 2 Tr. por., možno pripustiť, že sú opodstatnené. Tu došlo zrejme k omylu predsedu senátu.“* Treba preto dôjsť k záveru, že o námietke sťažovateľa dosiaľ rozhodnuté v skutočnosti nebolo, a to napriek tomu, že príslušné uznesenia sa stali právoplatnými. Podľa názoru sťažovateľa súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo na to, aby všetky opravné prostriedky proti rozhodnutiam, ktoré s vecou súvisia a sú s ňou neoddeliteľne späté, boli pred rozhodnutím vo veci samej rozhodnuté. Ak sa tak nestalo, ale napriek tomu sa rozhodlo vo veci samej, ide o hrubé porušenie práva na spravodlivý proces. Napokon sťažovateľ namieta, že v čase, keď uplatnil námietku zaujatosti sudcu okresného súdu a keď nebolo o nej rozhodnuté, vydal 11. júla 2005 sudca, proti ktorému bola vznesená námietka, opravné uznesenie týkajúce sa výroku o náhrade škody. Preto bolo toto uznesenie krajským súdom zrušené. Sudca napriek tomu 7. októbra

2005 vydal ďalšie opravné uznesenie, ktoré bolo uznesením krajského súdu zo 7. februára 2006 z rovnakého dôvodu zrušené. Keďže podľa názoru sťažovateľa o námietke zaujatosti sudcu okresného súdu nebolo právoplatne rozhodnuté dosiaľ, nemožno za zákonné považovať ani jeho ďalšie opravné uznesenie z 29. apríla 2006, hoci krajský súd sťažnosť proti tomuto uzneseniu 20. novembra 2006 zamietol.

Podľa názoru sťažovateľa vytýkané štyri skutočnosti porušenia jeho základných práv treba považovať zároveň za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie a práva obhajovať sa. Ak totiž sťažovateľ podal opravné prostriedky, využil tým právo obhajovať sa osobne, a ak o opravných prostriedkoch nebolo rozhodnuté, alebo bolo rozhodnuté skôr, ako uplynula zákonná lehota, došlo tým k upretiu práva na obhajobu.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 5 T 104/04 a krajským súdom pod sp. zn. 3 To 23/07 s tým, aby boli rozsudky všeobecných súdov zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje zrušiť aj všetky rozhodnutia nadväzujúce na tieto rozsudky. Napokon požaduje, aby mu okresný súd a krajský súd nahradili trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ podal sťažnosť ústavnému súdu osobne, v doplňujúcom podaní spracovanom právnym zástupcom sa uvádza, že trvá aj na tom, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu rozhodnúť o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o vzatí sťažovateľa do väzby z 12. augusta 2004 a okresnému súdu o jeho námietke zaujatosti sudcu okresného súdu.

Rovnako trvá na tom, aby ústavný súd dočasným opatrením zrušil príkaz krajského súdu na dodanie sťažovateľa do výkonu trestu a odložil vykonateľnosť právoplatných rozsudkov všeobecných súdov.

2. Z rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 To 23/07 z 15. mája 2007 vyplýva, že ním bol zrušený výrok rozsudku okresného súdu sp. zn. 5 T 104/04 z 11. apríla 2005 o náhrade škody, pričom inak zostal rozsudok nezmenený.

3. Podľa zistenia ústavného súdu z 8. októbra 2007 sťažovateľ dovolanie proti právoplatným rozsudkom všeobecných súdov dosiaľ nepodal.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa názoru ústavného súdu nie je v jeho právomoci o merite podanej sťažnosti konať a rozhodnúť.

Ako to vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba

vtedy, ak poskytovanie tejto ochrany nie je v právomoci všeobecných súdov. V danom prípade z dôvodov uvedených nižšie právomoc poskytnúť ochranu označeným základným právam sťažovateľa vyplývajúcim z ústavy a dohovoru prináleží všeobecným súdom (krajskému súdu a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky), čím je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Na prerokovanie a rozhodnutie tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 5 T 104/04, nie je daná právomoc ústavného súdu preto, lebo proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok. Preto právomoc poskytnúť ochranu označeným základným právam sťažovateľa mal krajský súd ako súd odvolací. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Do určitej miery je odlišná situácia vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 3 To 23/07. Sťažovateľ považuje námietky uvedené v sťažnosti jednak za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie, ale zároveň aj za porušenie jeho práva na obhajobu.

Hoci trestné stíhanie bolo proti sťažovateľovi vedené na základe Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005, rozsudky všeobecných súdov nadobudli právoplatnosť až po 31. decembri 2005, keď Trestný poriadok už stratil účinnosť. Od 1. januára 2006 totiž nadobudol účinnosť nový Trestný poriadok. Z intertemporálneho ustanovenia § 566 ods. 3 nového Trestného poriadku vyplýva, že dovolanie možno podať proti rozhodnutiam, ktoré nadobudli právoplatnosť po nadobudnutí účinnosti nového Trestného poriadku, teda po 31. decembri 2005. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ má možnosť v trojročnej zákonnej lehote (§ 370 ods. 2 nového Trestného poriadku) podať proti rozsudku krajského súdu dovolanie. Dovolanie možno podať okrem iného aj vtedy, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu a ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania [§ 371 ods. 1 písm. c) a e) nového Trestného poriadku].

Podľa zistenia ústavného súdu z 8. októbra 2007 sťažovateľ dosiaľ dovolanie nepodal.

Inštitút dovolania treba považovať za opravný prostriedok, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje, a na použitie ktorého je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, teda podľa nového Trestného poriadku. Keďže sťažovateľ namieta porušenie svojich obhajobných práv (nerozhodnutím o sťažnosti proti vzneseniu obvinenia, proti vzatiu do väzby a o námietke zaujatosti sudcu okresného súdu), ako aj to, že v jeho veci rozhodoval sudca, ktorý mal byť z rozhodovania pre zaujatosť vylúčený, má možnosť z týchto dôvodov podať dovolanie. O ochrane označených základných práv má byť preto primárne rozhodnuté v dovolacom konaní. Tým je v tomto štádiu konania vylúčená právomoc ústavného súdu.

Pokiaľ sťažovateľ namieta nezákonnosť naposledy vydaného opravného uznesenia týkajúceho sa jeho povinnosti nahradiť škodu poškodenému, ktoré bolo krajským súdom potvrdené, treba uviesť, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bol výrok o náhrade škody ako nezákonný zrušený, a preto v tejto časti sťažovateľovej námietke chýba opodstatnenie.

Keďže predmetom sťažnosti (vychádzajúc z formulácie návrhu požadovaného nálezu - petitu) je porušenie základných práv sťažovateľa v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 5 T 104/04 a krajským súdom pod sp. zn. 3 To 23/07, nie je možné zaoberať sa pri takto vymedzenom predmete konania požiadavkou sťažovateľa, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu rozhodnúť o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby. Ide totiž o iné konanie, v ktorom okresný súd rozhodoval ešte pred podaním obžaloby, teda v rámci prípravného konania. Nebolo preto predmetom konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 3 To 23/07 (v rámci rozhodovania v merite veci) rozhodovať o sťažnosti proti vzatiu sťažovateľa do väzby.

Napokon sa sťažovateľ domáha toho, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu rozhodnúť o námietke zaujatosti sudcu okresného súdu. Tu treba uviesť, že z tvrdení

samotného sťažovateľa je zrejmé, že o námietke bolo právoplatne rozhodnuté. Keďže sťažovateľ nepovažuje toto právoplatné rozhodnutie za rozhodnutie o jeho námietke (pre nesprávnu citáciu zákonného ustanovenia týkajúceho sa zapisovateľa), má možnosť z dôvodov už uvedených podať dovolanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol v celom rozsahu, nebolo už potrebné osobitne sa zaoberať návrhom sťažovateľov na vydanie dočasného opatrenia.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2007